

Бронхиектазна болест

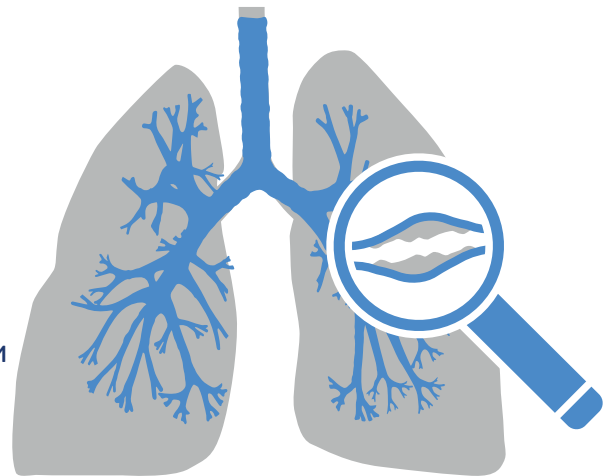
Настоящата информационна листовка обяснява какво представлява бронхиектазната болест, какво я причинява и как болестта се диагностицира и лекува. По-подробна информация можете да намерите на уеб сайта на проекта Приоритети на пациентите с бронхиектазна болест: www.europeanlunginfo.org/bronchiectasis

Какво представлява бронхиектазната болест?

Бронхиектазната болест представлява дълготрайно заболяване на белите дробове. Ако страдате от бронхиектазна болест, дихателните Ви пътища (тръбите, които свързват трахеята с най-долната част на дробовете) са по-широки от обикновено. Това води до натрупване на секрет (храчки) и Ви излага на повишен риск от развиване на белодробни инфекции.

Инфекциите могат да причинят възпаление на белите дробове, което може да увреди или запуши част от дробовете, причинявайки симптоми като задух, болки в гърдите и умора.

Бронхиектазната болест е известна и като несвързани с кистична фиброза бронхиектазии.

Какво причинява бронхиектазната болест?

Много различни неща могат да причинят бронхиектазии. В някои случаи болестта може да се причини от сериозна инфекция като пневмония или коклюш в детството. Тогава се нарича пост-инфекциозна бронхиектазна болест.

Други състояния, които често имат връзка или причиняват бронхиектазии, са:

- Тежка астма, усложнена поради алергична реакция от гъбичка, наречена *Aspergillus* – в такъв случай се нарича алергична бронхопулмонална аспергилоза (АБПА)
- Заболявания, при които имунната система атакува тялото, като ревматоиден артрит или улцерозен колит

- Обструкция или задръстване на дихателните пътища след вдишване на нещо
- Първична цилиарна дискинезия (ПЦД) – дълготрайно генетично заболяване, с което някои хора се раждат, при което белите дробове не се развиват нормално
- Хронична обструктивна белодробна болест (ХОББ) – дълготрайно заболяване, което причинява възпаление в дробовете, увредена белодробна тъкан и стесняване на дихателните пътища, което затруднява дишането
- Дефицит на алфа-1 антритрипсин – генетично заболяване, което може да причини белодробни и чернодробни проблеми
- Туберкулоза (ТБ) или нетуберкулозни микобактериални (НТМ) инфекции – инфекции, които често засягат белите дробове, причинени от вид бактерии, наречени микобактерии

Вашият лекар ще Ви зададе няколко въпроса и може да направи изследвания, за да се открие причината, поради която имате бронхиектазии. Причината често не се открива (в тези случаи се нарича идеопатична бронхиектазна болест). Това не означава, че няма причина, а просто че тя не е известна.

Основното лечение за бронхиектазната болест обикновено е едно и също, независимо от причината. Някои причини обаче налагат особен вид допълнително лечение.

Обичайните симптоми на бронхиектазната болест са упорита кашлица, отделяне на секрет при кашляне, задух и често развитие на белодробни инфекции.

Как се диагностицира бронхиектазна болест?

Тези симптоми се наблюдават и при други по-чести белодробни заболявания като ХОББ или астма, поради което в повечето случаи първо се правят изследвания за тях. Възможно е обаче пациентът да страда от две и дори три такива състояния едновременно.

Ако Вашият здравен специалист смята, че имате бронхиектазна болест, ще направи допълнителни изследвания.

Обичайни първи изследвания

- Рентгенова снимка на бели дробове: бронхиектазиите обикновено не се виждат на рентгенова снимка, но тя може да помогне за изключване на други заболявания.
- Спирометрия: това е изследване на дишането, при което пациентът трябва да диша бързо и силно в едно устройство, изпразвайки белите дробове от въздуха. Това изследване няма да диагностицира бронхиектазна болест, но позволява да се прецени дали белите дробове са увредени.
- Проба от храчка: Вашият лекар или медицинска сестра може да Ви помоли да откашляте секрет в контейнер, който ще се изследва в лаборатория. Така може да се идентифицират бактерии в белите дробове, за да се намери най-добрият антибиотик, ако има белодробна инфекция.
- Кръвно изследване: то може да помогне да се провери здравето Ви като цяло.

Изследвания от специалист

- Сканиране с компютърна томография (КТ): това изследване е необходимо, за да се диагностицира бронхиектазна болест. При това изследване тялото се сканира от различни ъгли, след което компютър създава подробна цялостна визуализация.
- Изследвания на имунната система: Вашият лекар може да насрочи кръвни изследвания, за да провери състоянието на имунната Ви система и за възможни причини за бронхиектазии, като например липса на антитела, които да се борят с инфекцията, или тежки алергии.
- Изследвания на дишането: може да се извърши спирометрия (вижте по-горе), както и някои други по-изчерпателни функционални изследвания на дишането.

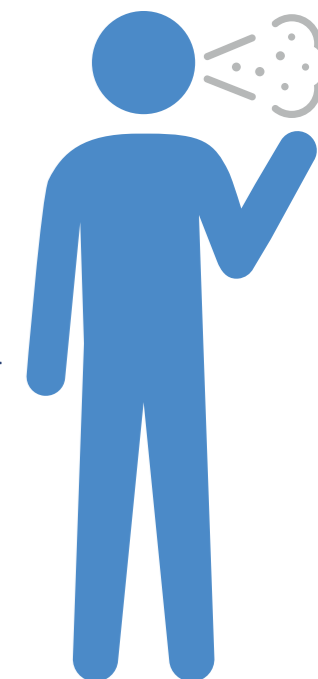
Какви са симптомите на бронхиектазната болест?

Болестта се проявява по различен начин при всеки, поради което не е възможно да се опише типичното ѝ протичане.

Ще имате обаче някои от следните симптоми или всички от тях:

- Кашлица – която често включва отделяне на секрет (храчки) при кашляне. Количеството отделени храчки може да варира съществено, както и цвета (който може да е бял, жълт, зелен, тъмнозелен или кафяв).
- Задух – породен от нарушената функция на увредените дихателни пътища. В много случаи задухът не е проблем, но пациентът може да забележи, че се задъхва при ходене по наклон или изкачване на стълби. При по-тежки случаи е възможно пациентите да се задъхват и при по-лека физическа дейност.
- Чувство за силна умора – тялото изразходва много енергия, за да се бори с инфекциите, както и за да кашля и да диша. Това може допълнително да се влоши, ако пациентът не спи добре поради други симптоми.
- Дискомфорт в гърдите – това може да включва болка, стягане или усещане за пълнота в гърдите.
- Белодробни инфекции, наричани също екзацербации – пациентът може лесно да се зарази с инфекции, които засягат белите дробове много по-бързо. Други симптоми може да се влошат по време на инфекция.

При правилно лечение и наблюдение повечето пациенти с бронхиектазна болест имат нормална очаквана продължителност на живота. Хората с това заболяване е по-вероятно да починат от други медицински състояния, които засягат всички хора (като сърдечни заболявания или карцином), отколкото да починат от бронхиектазна болест.

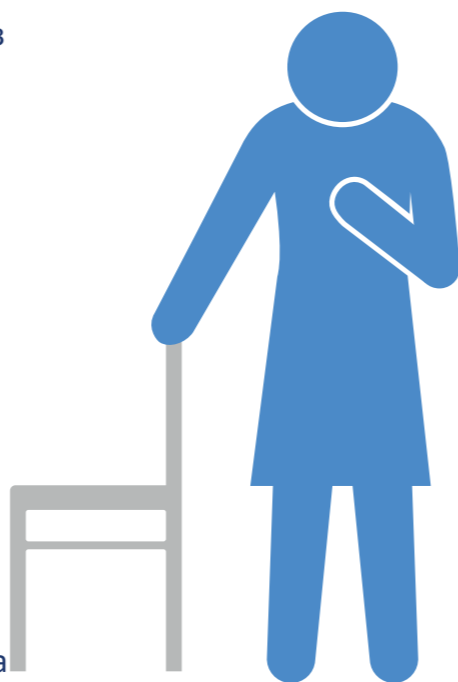

Колко сериозно е състоянието ми?

Бронхиектазната болест е сложно заболяване и няма един-единствен признак или изследване, които да покажат дали състоянието Ви е леко, умерено или тежко. Ако обаче заболяването е контролирано правилно, би трябвало да се проявяват малко симптоми и да можете да водите нормален живот. Бронхиектазната болест се счита за по-тежка, когато симптомите започнат да оказват влияние върху ежедневните дейности.

Факторите, които имат връзка с по-сериозни изяви на бронхиектазната болест, включват:

- **Задых:** пациентът не е способен да извърви 100 метра, без да спира
- **Белодробни инфекции:** прекарани са три или повече за една година
- **Редовен растеж на бактерии в пробите от секрет (храчка):** това сочи, че белите Ви дробове имат някаква редовна инфекция, особено ако често се открива бактерия, наричана *Pseudomonas*
- **Компютърната томография** показва, че и двата дроба или няколко части от дроба са засегнати, а не малка част от единия дроб
- **Хоспитализация:** Налага се прием в болница поради сериозни белодробни инфекции или защото имате нужда от антибиотични инжекции
- **Загуба на тегло:** бронхиектазната болест води до поднормено тегло
- **Функционални изследвания на белия дроб:** намален белодробен капацитет
- **Напредване на възрастта:** белите дробове се смаяват естествено с възрастта, а имунната система губи ефективност, което може да окаже влияние върху симптомите и сериозността на бронхиектазната болест

Изброените симптоми дават само насоки – някои пациенти могат да страдат от няколко от тези симптоми и въпреки това да водят нормален живот; други обаче може да нямат нито един от тях, но да има други фактори, които ги карат да се чувстват по-зле. Много от тези фактори могат да се подобрят с ефективно лечение.

Пациентите с тежка бронхиектазна болест са изложени на риск от скъсена продължителност на живот, поради което трябва да направят всичко възможно, за да поддържат добро белодробно здраве.

Как се лекува бронхиектазната болест?

Лечението на пациенти с бронхиектазна болест има няколко цели:

- Да се предотвратят белодробните инфекции (екзацербациите), при които симптомите се влошават
- Да се лекуват симптомите
- Да се подобри качеството на живот
- Да се спре влошаването на заболяването

При добро лечение е възможно пациентите с бронхиектазна болест да останат в стабилно състояние в продължение на много години и да разполагат с добър контрол върху симптомите си.

По-долу са изброени някои от най-често използваните лечения за бронхиектазна болест, включително леченията, които се препоръчват на лекарите в рамките на европейските ръководства за бронхиектазна болест. Не всички лечения се прилагат или са достъпни във всички европейски държави. Ако имате въпроси във връзка с тях, обсъдете ги с лекаря си.

Лечение на възпаление

- **Инхалатори:** някои инхалатори съдържат лекарства, които отварят дихателните пътища, облекчават дишането и намаляват възпалението в белите дробове.
- **Таблетки:** някои лекарствени средства също могат да намалят възпалението. Сред тях са антибиотиците от класа на макролидите, които могат да намалят възпалението и същевременно да лекуват инфекцията.

Лечение на инфекции

- **Ваксини:** прилагането на ежегодна противогрипна или пневмококова ваксина (която осигурява защита срещу най-често срещаните бактериални причинители на пневмония) е важно за намаляване на риска от заразяване с тях.
- **Антибиотици:** всички белодробни инфекции трябва да се лекуват своевременно с антибиотици, които се приемат под формата на таблетки, през маска (чрез небулизатор) или под формата на инжекции.
- **Превантивни антибиотици (в някои случаи):** ако страдате от чести белодробни инфекции или ако болестта се проявява с изключително тежки симптоми, е възможно да Ви бъде предписана дълготрайна терапия с антибиотици, за да се потиснат бактериите в белите дробове.
- **Дозите са по-малки от предписваните за лекуване на инфекция и често се приемат в продължение на поне 1 година, а понякога и по-дълго.** Те няма да имат незабавен ефект и трябва да се

приемат редовно, за да имат пълен ефект. Този вид лекарствени средства могат да взаимодействат с други таблетки, поради което е важно да уведомите лекарите си, че приемате антибиотици редовно, преди да Ви предпишат други лекарства.

- Прочистване от бактерии като *Pseudomonas aeruginosa* или *Pseudomonas* представляват бактерии, които могат да причинят инфекции при пациенти с бронхиектазна болест. Ако се заразите с *Pseudomonas*, Вашият лекар може да Ви препоръча курс на лечение с антибиотици, целящ премахване или контрол върху бактериите или да Ви препоръча да приемате други антибиотици, ако развиете белодробни инфекции в бъдеще. Понякога пациентите с *Pseudomonas* могат да развият по-голям брой белодробни инфекции и усложнения поради резистентността на бактериите към антибиотици и понякога бактериите могат да причинят увреждания на дробовете. Насоките за лекари препоръчват пациентите с *Pseudomonas* да се наблюдават по-редовно.

Лечение при белодробни увреждания

- Физиотерапията и упражненията за прочистване на дихателните пътища (посетете уеб сайта на проекта Приоритети на пациентите с бронхиектазна болест за съвети и видео демонстрации)
- Лекарствените средства могат да помогнат за прочистването на секрета (мукоактивни лекарства). Те трябва да се комбинират с редовни физиотерапевтични упражнения за максимален резултат.
- Бронходилаторните инхалатори отпускат мускулите в дихателните пътища.
- Редовните упражнения помагат за прочистването на храчките и стимулират работата на белите дробове.

Други важни съображения включват да се избягва пушенето и да се лекува основната причина за бронхиектазиите, ако е открита такава.

Други видове лечение

Кислородна терапия

Ако нивата на кислород са ниски, може да се наложи да вдишвате кислород през тръбичка или маска. Това може да е краткотрайно решение (ако например сте в болница с белодробна инфекция – до нормализирането на нивата на кислород) или дълготрайно решение, ако белите Ви дробове са увредени и вече не могат да поемат достатъчно кислород.

Също така е възможно да се нуждаете от допълнително кислород по време на полети. Говорете със здравния си специалист по този въпрос, преди да пътувате.

Оперативна намеса

В повечето случаи бронхиектазната болест може да се контролира и лекува достатъчно добре без оперативна намеса. Оперативната намеса може да бъде полезна, ако болестта засяга само малка част от белите дробове и отстраняването ѝ може да отстрани болестта или ако част от белите дробове е сериозно увредена и причинява чести инфекции.

Белодробна рехабилитация

Възможно е да Ви предложат белодробна рехабилитация като начин за подобряване на физическата сила и намаляване на въздействието на симптомите върху ежедневието Ви.

Белодробната рехабилитация е вид лечение, което цели да се намали физическото и емоционалното въздействие на белодробното заболяване върху живота на пациента. Тя представлява персонализирана програма, която съчетава физически тренировки и обучение за начините, по които можете да се грижите за здравето си възможно най-добре.

Помощ за отказване от пушенето

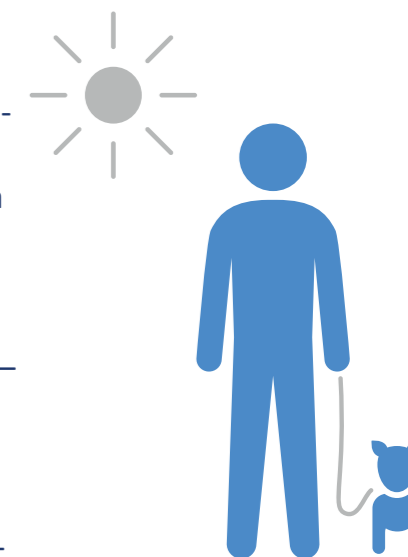
Пушенето не причинява бронхиектазна болест, но може сериозно да влоши състоянието и симптомите ѝ.

Има начини, които да Ви помогнат да спрете да пушите, както и алтернативи, които да улеснят отказването. Говорете със здравния си специалист за подкрепата, която можете да получите.

Самостоятелен контрол

Самостоятелният контрол е изключително важен за пациенти с дълготрайни заболявания като бронхиектазна болест. Има много неща, които можете да правите ежедневно, за да контролирате състоянието си. Те включват това да приемате лекарствата си и да правите препоръчаните упражнения за прочистване на дихателните пътища; да наблюдавате симптомите си и да уведомявате здравния си специалист за всякакви промени; да сте физически активни; да се храните здравословно; и ако пушите – да спрете.

Можете да получите още съвети за самостоятелния контрол на уеб сайта за Приоритети на пациентите с бронхиектазна болест.

Професионална грижа

Лечението на бронхиектазната болест се прилага най-добре от екип здравни специалисти, които имат опит с това заболяване. В много страни вече има специализирани клиники, които осигуряват грижа за пациенти с бронхиектазна болест.

Може да има известни разлики между клиниките, но всички те ще разполагат със следното:

- Лекар или лекарски екип със специален интерес и специализиран опит в бронхиектазната болест
- Физиотерапевт или екип от физиотерапевти, които могат да обучават пациентите да извършват упражнения за прочистване
- Медицински сестри и други здравни специалисти, които могат да осигурят обучение и подкрепа
- Услуги за осигуряване на антибиотици за инхалация или небулизация, други специализирани лекарствени средства и интравенозни антибиотици у дома
- Специализирани изследвания на имунната система или тялото за диагностициране на причината за бронхиектазната болест

Някои пациенти с бронхиектазии редовно посещават специализирани клиники, докато други ходят само веднъж или рядко, след което се прехвърлят обратно при редовния си лекар.

Допълнителни материали за четене

Приоритети сред пациенти с бронхиектазна болест | www.europeanlunginfo.org/bronchiectasis

Информация и подкрепа за пациенти с диагноза бронхиектазна болест и грижещите се за тях лица, разработена с помощта на пациенти и здравни специалисти от цяла Европа. На уеб сайта можете да намерите по-подробна версия на настоящата информация, както и версия на Ръководството на Европейското респираторно общество за контролиране на бронхиектазната болест за неспециалисти.

Европейска белодробна фондация | www.europeanlung.org

Европейската белодробна фондация разполага с широка гама информационни листовки на теми, свързани с бронхиектазната болест и свързаните с нея заболявания на уеб сайта си.

Европейски бронхиектатичен регистър (EMBARC) | www.bronchiectasis.eu

EMBARC е паневропейска мрежа, отдадена на промотирането на клинични изследвания и обучения в сферата на бронхиектазната болест чрез споделянето на протоколи, научни идеи и експертни знания.

ELF EUROPEAN
LUNG
FOUNDATION

ERS EUROPEAN
RESPIRATORY
SOCIETY

Европейската белодробна фондация (EuropeanLungFoundation – ELF) е основана от Европейското респираторно общество (EuropeanRespiratorySociety – ERS) с цел да се съберат на едно място пациенти, белодробни специалисти и широката общественост, за да се въздейства положително върху белодробната медицина. ELF е отдадена на белодробното здраве в цяла Европа и събира заедно водещите европейски медицински специалисти, като целта е да се предостави информация за пациентите и да се осведоми обществеността във връзка с белодробните заболявания.

Този материал е съставен като част от проекта Приоритети на пациентите с бронхиектазна болест с помощта на професор Джеймс Чалмърс и членовете на консултативната група за бронхиектазна болест на ELF.

Изготвен през март 2018 г.